

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 2 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore («Službeni list Crne Gore» br. 40/10, 46/10 i 06/13), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 29. novembra 2013. godine, utvrdio je

SMJERNICE ZA OSTVARIVANJE POLITIKE CENTRALNE BANKE CRNE GORE U 2014. GODINI

1. U cilju daljeg podsticanja i očuvanja monetarne i finansijske stabilnosti, a posebno podsticanja i očuvanja stabilnosti bankarskog sistema, Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: CBCG) će:
 - a. preduzimati potrebne aktivnosti i primjenjivati sve raspoložive mjere i instrumente monetarne i prudencijalne politike u skladu sa zakonom;
 - b. kontinuirano preispitivati politiku obavezne rezerve, kao najznačajnijeg instrumenta monetarne politike i, po potrebi, korigovati stopu obavezne rezerve i/ili obuhvata osnovice;
 - c. kontinuirano analizirati potencijalne rizike i prijetnje po finansijsku stabilnost u cilju njihove identifikacije i minimiziranja njihovog uticaja kroz implementaciju ostalih instrumenata monetarne politike - operacija na otvorenom tržištu, kreditiranja banaka u slučaju redovnih potreba za likvidnošću i ostvarivanja funkcije kreditora u krajnjoj instanci;
 - d. unapređivati postojeću i razvijati novu statističku osnovu i instrumente za praćenje finansijske stabilnosti sa ciljem adekvatne identifikacije i procjene potencijalnih rizika u oblastima iz nadležnosti CBCG;
 - e. unaprjeđivati mehanizme za očuvanje finansijske stabilnosti, tj. instrumente za djelovanje u uslovima potencijalne systemske krize i sprovesti stresna testiranja sa ciljem preventivnog dijagnostifikovanja potencijalnih opasnosti po finansijsku stabilnost;
 - f. sprovesti vježbe simulacije krize u cilju testiranja efikasnosti rješenja iz plana za upravljanje finansijskom krizom u oblastima iz nadležnosti CBCG („*Contingency plan*“), u cilju obezbjeđenja efektivnog, konzistentnog i sveobuhvatnog djelovanja u slučaju krize pojedine banke ili systemske krize;
 - g. inicirati da se i u okviru Savjeta za finansijsku stabilnost kontinuirano sagledava efikasnost rješenja iz nacionalnog plana za upravljanje finansijskom krizom na nivou cjelokupnog finansijskog sistema;
 - h. analizirati uticaj makroekonomskih kretanja u zemlji i uticaje iz okruženja na finansijsku stabilnost u Crnoj Gori i, u zavisnosti od ocjene stanja, preduzimati odgovarajuće mjere iz svoje nadležnosti i davati preporuke za preduzimanje mjera čija primjena nije u nadležnosti CBCG u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim Zakonom o CBCG, Zakonom o Savjetu za

finansijsku stabilnost i Zakonom o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom;

- i. pratiti i analizirati stanje u svim segmentima finansijskog sistema, radi blagovremenog utvrđivanja svih potencijalnih uzroka nestabilnosti i sposobnosti sistema da ih apsorbuje;
- j. intenzivno saradivati sa ostalim regulatorima finansijskog sistema u domenu odgovornosti za stabilnost finansijskog sistema, u skladu sa Zakonom o Savjetu za finansijsku stabilnost, kao i sa relevantnim inostranim regulatorima i drugim institucijama, iz domena finansijske stabilnosti;
- k. kontinuirano analizirati kretanje inflacije, vršiti njeno prognoziranje i doprinositi postizanju i održavanju stabilnosti cijena;
- l. radi očuvanja stabilnosti bankarskog sistema, kao ključnog elementa finansijskog sistema za očuvanje finansijske stabilnosti, CBCG će:
 - u saradnji sa Svjetskom bankom i Vladom, a sa ciljem zaustavljanja rasta nekvalitenih kredita i njihovog smanjenja na prihvatljiv nivo, pratiti implementaciju Zakona o dobrovoljnom finansijskom restrukturiranju. S tim u vezi, unaprijediti tehnike on-site kontrole poslovanja banaka u skladu sa savremenim tendencijama iz date oblasti;
 - nastaviti u okviru procesa pretpristupnih pregovora sa unaprjeđenjem i usklađivanjem regularnog okvira za banke sa pravnom tekovinom Evropske unije;
 - nastaviti sa harmonizacijom uslova poslovanja sa onim na međunarodnom finansijskom tržištu, posebno kroz postepeno uvođenje najnovijih standarda definisanih u Bazelu III;
 - kontinuirano unaprjeđivati proces stresnog testiranja banaka i primjenjivati ga u praksi sa ciljem blagovremenog uvrđivanja potreba za dodatnim kapitalom i likvidnim sredstvima banaka;
 - nastaviti sa primjenom politike opreznog licenciranja, odnosno davanja odobrenja za ulazak novih pravnih subjekata na domaće tržište, kao i izmjena u strukturi akcionara postojećih finansijskih institucija, polazeći od zaštite interesa deponenata i povjerilaca banaka;
 - raditi na unaprjeđenju procesa upravljanja rizicima u bankama i procesa supervizije zasnovanog na rizicima;
 - razvijati sisteme koji će uticati na jačanje transparentnosti i tržišne discipline, kroz sveobuhvatnu i kontinuiranu razmjenu podataka između banaka i ostalih učesnika na tržištu;
 - shodno novim zakonskim rješenjima vršiti nadzor nad poštovanjem regulative od strane banaka u dijelu potrošačkih kredita;
 - nastaviti saradnju sa međunarodnim institucijama na polju sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, uz istovremeno

jačanje mehanizama i procedura neophodnih za uspješnu implementaciju datog procesa;

- intenzivno pratiti kretanja na međunarodnom finansijskom tržištu, sa posebnim akcentom na volatilitnosti koje mogu imati negativne reperkusije na bankarski sektor u Crnoj Gori, sa svrhom preventivnog djelovanja i kreiranja sistema adekvatnog nivoa zaštitnog kapitala u odnosu na spoljne šokove;
- razvijati saradnju sa supervizorima stranih matičnih bankarskih grupa koja imaju zavisna pravna lica u Crnoj Gori, kao i ključnim finansijskim institucijama poput Svjetske banke, Evropske banke za obnovu i razvoj, Evropske centralne banke i Evropska agencija za banke, sa ciljem sinhronizovanja supervizorskih aktivnosti;
- pratiti i implementirati unaprjeđenja na planu međunarodnih multilateralnih dogovora i usvojenih konvencija u oblasti bankarstva.

2. U cilju pružanja podrške Vladi Crne Gore u ostvarivanju ekonomske politike, u mjeri u kojoj to neće dovesti u pitanje ostvarivanje sopstvenih ciljeva i ustavnih odgovornosti i ugroziti nezavisnost, Centralna banka će:

- a. davati Vladi Crne Gore preporuke za vođenje ekonomske politike na način da svojim preporukama, mjerama i instrumentima doprinosi privrednom oporavku, povećanju zaposlenosti i konkurentnosti u funkciji održavanja finansijske stabilnosti i podsticanja ekonomskog rasta i razvoja;
- b. učestvovati u radu na kreiranju sistemskih rešenja u cilju smanjenja nelikvidnosti privrednog sektora i podsticanja kreditne aktivnosti banaka u mjeri koja neće značiti prekomjerno preuzimanje rizika i ugrožavanje stabilnosti bankarskog sistema;
- c. pratiti i analizirati makroekonomska kretanja u Crnoj Gori, drugim privredama u tranziciji, Evropskoj uniji i na globalnom nivou, kao i projekcije kretanja ključnih makroekonomskih varijabli od strane relevantnih međunarodnih institucija, sa ciljem izrade prognoza makroekonomskih kretanja na nivou Crne Gore;
- d. kontinuirano razvijati makroekonomski model crnogorske privrede za prognoziranje makroekonomskih kretanja i analizu efikasnosti instrumenata monetarne politike, samostalno ili u saradnji sa drugim institucijama u sistemu;
- e. redovno prikupljati, obrađivati i publikovati statističke podatke iz domena monetarne i platnobilansne statistike, kao i druge podatke za koje je proizvođač statistike CBCG, a koji predstavljaju značajne inpute za utvrđivanje ekonomske politike;
- f. publikovati tematske radne studije, monografije i druge publikacije koje će se baviti aktuelnim makroekonomskim i finansijskim problemima.

3. U cilju održavanja i unapređivanja sigurnog i efikasnog platnog prometa, CBCG će:
- a. kontinuirano raditi na održavanju stabilnog i efikasnog funkcionisanja platnog sistema Centralne banke za izvršavanje međubankarskih transfera sredstava, kao osnovne infrastrukture platnog prometa u Crnoj Gori, i njegovom daljem unapređenju kroz praćenje i implementaciju međunarodnih standarda, principa i najbolje prakse funkcionisanja savremenih platnih sistema i platnog prometa uopšte;
 - b. nastaviti sa kvalitetnim i efikasnim obavljanjem usluga platnog prometa u zemlji, kako za postojeće, tako i za nove klijente Centralne banke;
 - c. kvalitetno i efikasno obavljati poslove depozitara, bankara i fiskalnog agenta državnih organa i organizacija kroz kontinuirano unaprjeđivanje saradnje i regulisanje međusobnih odnosa sa klijentima;
 - d. razvijati postojeće i uspostavljati nove korespodentske odnose sa stranim centralnim i poslovnim bankama i drugim međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama;
 - e. raditi na izradi podzakonskih akata u skladu sa novim Zakonom o platnom prometu;
 - f. vršiti efikasnu kontrolu obavljanja platnog prometa u cilju obezbjeđenja pružanja platnih usluga u skladu sa pozitivnim propisima;
 - g. unapređivati funkcionalni model prinudne naplate koju Centralna banka vrši u skladu sa odredbama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju;
 - h. razvijati i unapređivati funkciju nadgledanja platnih sistema primjenjujući načelo transparentnosti, na bazi međunarodnih standarda i principa, korišćenja ovlašćenja i nadležnosti, u saradnji sa drugim organima. U tom smislu, u procesu nadgledanja platnih sistema, radiće na implementaciji novih međunarodnih standarda - principa za infrastrukture finansijskih tržišta;
 - i. nastaviti sa aktivnostima na unapređenju infrastrukture i komponenti informacionog sistema vezanih za platni sistem CBCG na rezervnoj lokaciji u cilju povećanja sigurnosti funkcionisanja platnog prometa.

4. U cilju daljeg unapređivanja institucionalnih i drugih preduslova vezanih za upravljanje međunarodnim rezervama, CBCG će:
 - a. nastaviti sa širenjem portfolija finansijskih instrumenata i investiranjem sredstava u sigurne, profitabilne i visoko likvidne instrumente, kao što su kratkoročne i srednjoročne hartije od vrijednosti zemalja OECD-a (čiji su emitenti države, agencije sa podrškom države, federalne jedinice država i sl.), depoziti kod poslovnih banaka, pokrivena obveznice odgovarajućeg rejtinga i sl;
 - b. permanentno pratiti situaciju na međunarodnom finansijskom tržištu i kroz taktičku alokaciju blagovremeno prilagođavati politiku ulaganja kretanjima na tržištu;
 - c. u skladu sa poštovanjem principa likvidnosti i sigurnosti angažovati se na planu repozicioniranja postojećih finansijskih instrumentata u portfoliju i unapređivanju već usvojenih tehnika u upravljanju sredstvima i rizicima međunarodnih rezervi, a sa ciljem uspješnog uravnoteženja rizika ulaganja i ostvarenog prinosa;
 - d. sagledati mogućnosti investiranja sredstava u nove finansijske instrumente, polazeći prevashodno od principa sigurnosti uz uvažavanje profitabilnosti radi unapređenja diversifikacije ulaganja i eventualnog ostvarenja većih prinosa;
 - e. kontinuirano pratiti i analizirati finansijsku situaciju i rejting banaka, kako sadašnjih, tako i potencijalnih partnera i blagovremeno usmjeravati sredstva prema onim subjektima koji obezbjeđuju veći stepen sigurnosti plasmana i istovremeno mogućnost ostvarivanja većeg prihoda.

5. Nastavljajući aktivno učešće u postupku pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, a uvažavajući obaveze koje je Crna Gora preuzela dobijanjem statusa »zemlje kandidata« i preporuke objavljene od strane Evropske komisije, CBCG će:
 - a. učestovati u pripremi pregovaračkih pozicija na osnovu rezultata skринinga, za poglavlja iz nadležnosti CBCG, a u skladu sa kojima se vode pregovori sa EU;
 - b. nastaviti aktivnosti na harmonizaciji zakonodavstva sa zajedničkim tekovinama EU, u oblasti bankarskog sektora, platnog prometa, monetarne politike i statistike i ostalih oblasti iz nadležnosti CBCG;
 - c. učestvovati u radnim i pregovaračkim strukturama u cilju efikasnog vođenja pregovora o članstvu u EU;
 - d. učestovati u izradi Predpristupnog ekonomskog programa (PEP);
 - e. nastaviti aktivnosti na institucionalnoj izgradnji, čime se postepeno stvaraju uslovi za buduće nesmetano funkcionisanje CBCG u okviru Evropskog sistema centralnih banaka;

- f. unaprijediti postojeću i uspostaviti nove vidove saradnje sa predstavnicima centralnih banaka članica EU, kao i sa predstavnicima Evropske centralne banke i drugih institucija EU;
 - g. unaprijediti komunikacionu strategiju na temu evropskih integracija putem izrade radnih studija i drugih publikacija u kojima će se predstaviti specifični aspekti pristupanja EU;
 - h. učestvovati u pripremi i implementaciji projekata koji se finansiraju iz fondova EU;
 - i. nastaviti aktivnosti na realizaciji obaveza definisanih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Akcionim planom za realizaciju preporuka iz Izvještaja o napretku Evropske komisije.
6. U cilju daljeg profesionalnog razvoja zaposlenih i održavanja adekvatne strukture ljudskih resursa sposobnih za sprovođenje definisane politike, međunarodnih standarda i dobre poslovne prakse, kao i implementacije promjena uslovljenih procesom evropskih integracija i drugim promjenama u poslovnom okruženju, Centralna banka će:
- a. nastojati da ima kvalifikovane, obučene i visoko motivisane zaposlene sa znanjima koja odgovaraju radnom mjestu na kome rade;
 - b. stimulisati zaposlene na stalno usavršavanje postojećih znanja i vještina neophodnih za realizaciju radnih procesa u Centralnoj banci, naročito u okviru tehničke saradnje, kao i na sticanje viših akademskih nivoa i sertifikata za određene vrste poslova;
 - c. razvijati mehanizme za unapređenje motivacije zaposlenih i dalje afirmisati sistem nagrađivanja zaposlenih u skladu sa postignutim rezultatima;
 - d. promovisati zaposlene koji redovno postižu najbolje radne rezultate;
 - e. regrutovati, kad za to postoji potreba, pripravnike, volontere i druge kategorije izvršilaca za realizaciju radnih procesa;
 - f. posvetiti posebnu pažnju usavršavanju pripravnika i zaposlenih sa kraćim radnim iskustvom u Centralnoj banci, usavršavanju deficitarnih kadrova, kao i stalnom unapređenju i inovaciji znanja svih zaposlenih.
7. CBCG će u skladu sa standardima transparentnosti:
- a. blagovremeno, kontinuirano i pouzdano informisati domaću i međunarodnu javnost o svim aspektima poslovanja i ostvarivanja svojih ustavnih i zakonskih odgovornosti, na način koji je razumljiv najširoj javnosti;
 - b. promovisati podizanje informisanosti i nivoa ekonomskog znanja u društvu, kako bi se doprinijelo boljem razumijevanju centralnog bankarstva, finansijskog sistema i finansijske stabilnosti uopšte;

- c. nastaviti blagovremeno informisanje javnosti putem saopštenja za javnost, web stranice CBCG, organizovanja pres konferencija, a po potrebi i putem intervjua, gostovanja u sredstvima javnog informisanja i dr.;
 - d. posebnu pažnju pokloniti informisanju zaposlenih.
- 8.** U cilju očuvanja i valorizacije istorijskog i kulturnog nasljeđa iz oblasti numizmatičkih vrijednosti u Crnoj Gori, CBCG će:
- a. sprovoditi aktivnosti na prikupljanju i dopunjavanju zbirke novca, s posebnim naglaskom na kompletiranje kolekcije jedinog crnogorskog novca – perpera;
 - b. stručno prezentovati numizmatičke vrijednosti domaćoj i inostranoj javnosti;
 - c. promovisati Muzej novca, kao instituciju od kulturno-istorijskog značaja i instituciju od značaja za edukovanje javnosti i promovisanje uloge i značaja CBCG u finansijskom sistemu Crne Gore.
- 9.** Kao podršku za realizaciju navedenih ciljeva u ostalim oblastima, CBCG će:
- a. raditi na unapređivanju informacionog sistema i obezbjeđivanja adekvatnog nivoa njegove raspoloživosti i sigurnosti, a naročito na unaprjeđivanju ICT infrastrukture koja je namijenjena kao podrška za rad platnom sistemu (RTGS i DNS), Glavnom bankarskom sistemu, sistemu Prinudne naplate, kao i ostalim sistemskim servisima internih i eksternih korisnika;
 - b. raditi na usklađivanju sa međunarodnim standardima, naročito sa standardom za upravljanje bezbjednošću informacija ISO/IEC 27001;
 - c. u cilju razvijanja i unapređenja saradnje sa međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama, centralnim bankama drugih zemalja i regulatornim tijelima, CBCG će:
 - ispunjavati obaveze koje proističu iz članstva u Međunarodnom monetarnom fondu i uloge fiskalnog agenta države Crne Gore u toj međunarodnoj finansijskoj instituciji, kao i ispunjavanje uslova za njenu tehničku i eventualnu finansijsku pomoć;
 - kontinuirano unapređivati kvalitet saradnje sa Međunarodnim monetarnim fondom, Svjetskom bankom, Bankom za međunarodna poravnanja i drugim međunarodnim finansijskim institucijama;
 - pratiti aktivnosti i uspostavljati komunikaciju sa Svjetskom bankom, Evropskom bankom za obnovu i razvoj, Evropskom investicionom bankom i drugim međunarodnim organizacijama;
 - razvijati saradnju sa drugim centralnim bankama i finansijskim regulatornim tijelima kroz realizaciju potpisanih sporazuma, posebno u oblasti supervizije banaka, kao i predlaganje novih oblika saradnje i uspostavljanje strateških partnerstava;

- raditi na daljem afirmisanju CBCG na međunarodnom planu kroz organizovanje međunarodnih skupova i seminara, pripremu radnih i/ili studijskih posjeta i učešće visokih predstavnika CBCG na međunarodnim skupovima i konferencijama;
 - razvijati bilateralnu saradnju sa međunarodnim i regionalnim finansijskim i drugim organizacijama, regulatornim tijelima i drugim centralnim bankama;
- d. sa ciljem blagovremenog i adekvatnog servisiranja potreba banaka i drugih klijenata za gotovim novcem u unutrašnjem platnom prometu, kao i zaštite eura od falsifikovanja, Centralna banka će:
- kontinuirano sagledavati i planirati potrebe za gotovim novcem, sa aspekta obezbjeđenja optimalne količine i strukture optičajnih novčanica i kovanog novca;
 - blagovremeno inicirati unošenje potrebnih količina i apoenke strukture novčanica i kovanog novca iz korespondentske banke u inostranstvu, odnosno iznositi višak sredstava u cilju optimizacije troškova držanja gotovine u trezoru;
 - intenzivirati već uspostavljenu saradnju sa relevantnim inostranim subjektima angažovanim na planu zaštite eura od falsifikovanja (ECB, EK-OLAF, Evropski centar za tehničku i naučnu saradnju), kao i sa domaćim državnim organima - Vrhovnim državnim tužilaštvom i Ministarstvom unutrašnjih poslova - Upravom policije;
 - nastaviti saradnju sa svim rukovaocima gotovinom u Crnoj Gori, u cilju obezbjeđenja potpune primjene donešene regulative iz oblasti zaštite eura od falsifikovanja, usklađene sa tekovinom EU;
 - nastaviti saradnju sa domaćim i inostranim subjektima angažovanim na planu zaštite eura od falsifikovanja, kroz stalnu razmjenu informacija (korespondencija i izvještavanje), učešće na seminarima i treninzima;
- e. nastaviti sa aktivnostima u oblasti upravljanja rizicima u CBCG, kroz razvijanje i nadgledanja sistema internih kontrola i sistema upravljanja operativnim rizikom i rizikom reputacije;
- f. raditi na izradi Plana kontinuiteta poslovanja Banke.
- 10.** U svom poslovanju CBCG će se voditi principima društveno odgovorne organizacije, kako prema zaposlenima, tako i prema sredstvima kojima raspolaže i biće aktivan učesnik razvoja savremenog društva. U tom cilju, CBCG će:
- a. svoje poslovanje bazirati na univerzalnim principima zaštite ljudskih i radnih prava, očuvanja životne sredine i razvoja civilnog društva;

- b. nastaviti da u skladu sa finansijskim mogućnostima, izdvaja dio svog prihoda radi uključivanja u humanitarne akcije i podršku razvoju kulturnih, istorijskih i drugih vrijednosti društva;
- c. nastaviti sprovođenje akcije Nedjelja štednje u cilju promovisanja štednje;
- d. nastojati da afirmiše deset principa globalnog dogovora Ujedinjenih nacija u svom poslovanju;
- e. doprinosti jačanju civilnog društva kroz javno učešće u brojnim društvenim i socijalnim aktivnostima;
- f. doprinosti razvoju obrazovnog sistema kroz učešće predstavnika CBCG kao gostujućih predavača u obrazovnim institucijama, nagrađivanjem najboljih đaka, diplomiranih studenata, magistranata i doktoranata i na druge načine od zajedničkog interesa CBCG i obrazovnih institucija.

11.Ove smjernice objavljuju se na internet stranici CBCG.

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

O. br. 0101-4014/50-6
Podgorica, 29.11.2013. godine

**PREDSJEDAVAJUĆI
GUVERNER,
mr Milojica Dakić**